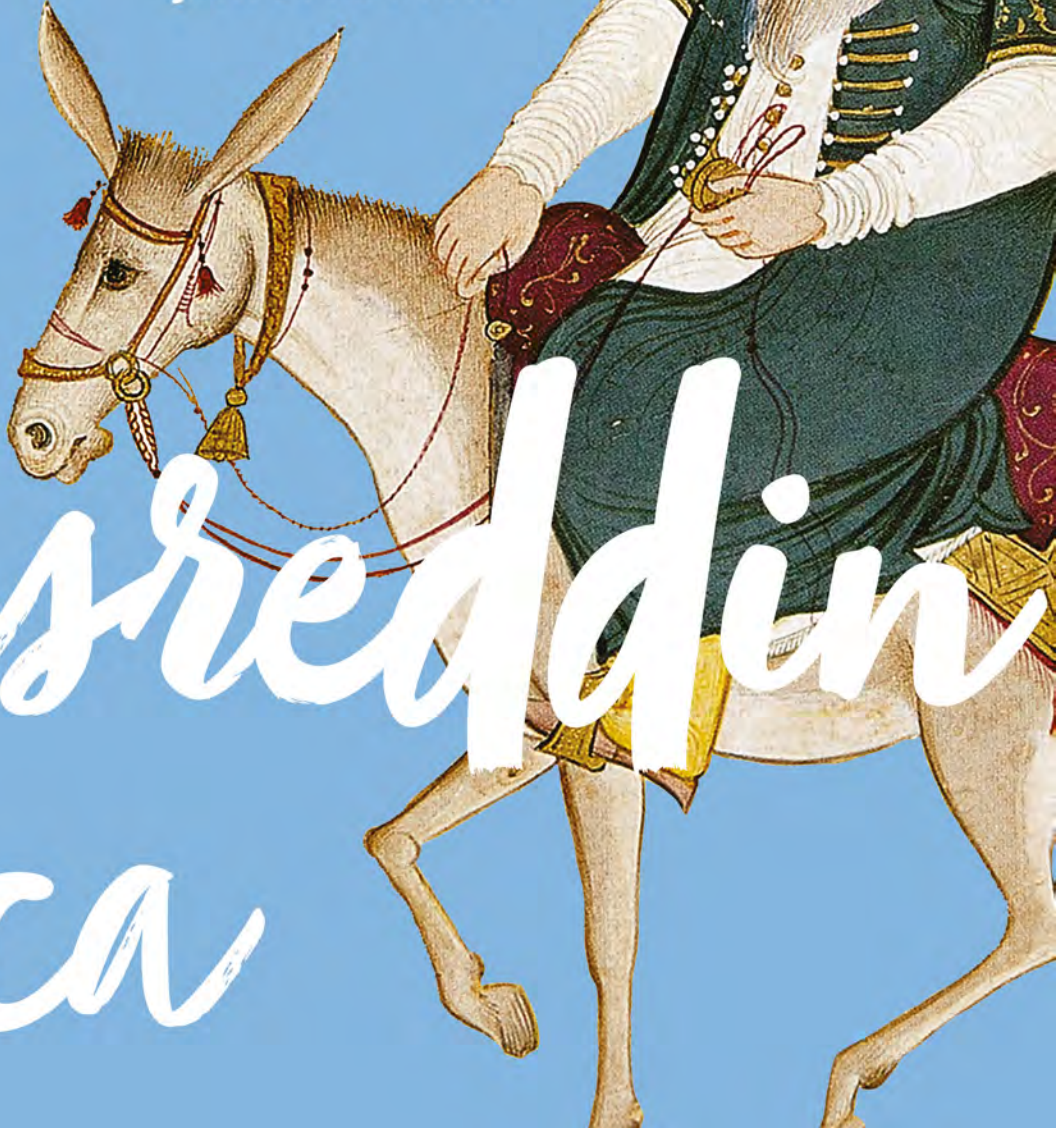

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
SUBAT 2024 SAYI 186 FİYATI 65 LİRA

- CİHAN HARBİ MALÛL GAZİLERİNE
UZANAN YARDIM ELİ
- ÜÇ MÜSLÜMAN DEVLETİN YURDU
BORNEO ADASI
- SULTAN SENCER: "KOSTANTİNİYYE'Yİ
PAYİTAHTIMIZ YAPACAĞIZ!"

MİZAHÎ BİR
FİGÜR DEĞİL,
TARİHÎ BİR
ŞAHSİYETTİR!

Nasreddin
Hoca

içinde

ŞUBAT 2024
sayı

1806

24-45

NASREDDİN HOCA

MİZAHÎ BİR FİĞÜR DEĞİL, TARİHÎ BİR ŞAHSİYETTİR!

MUSTAFA DEDELER - TUNAHAN KANICI - ARİF ZİYA ARDIÇ

ekiler

6
AYIN GÜNÜ
MEHMED ŞEVKİ

8
YAZIHANE
ŞEKER YERİNE
ŞALGAMI SEÇMEK

10
SUYA ÇİZİLEN SIR
EBRU SANATI
KAYIHAN ÇAĞLAR

12
ORTA ÇAĞ MÜSLÜMAN
DÜNYASINDA ÇEK VE
SENET KULLANILDIĞINI
BİLİYOR MUYDUNUZ?
DOÇ. DR. AHMET ÖZDAL

18
ÂBİDE İSTANBUL
ŞEHRİN TAŞA KAZINMIŞ
HİKÂYELERİ
TUNAHAN KANICI

48
ÂNIN HİKÂYESİ
ZAMAN TÜNELİNDE
KARLI BİR MOLA
TUNA SER

50
"KOSTANTİNYE'Yİ
PAYİTAHTIMIZ
YAPACAĞIZ!"

KAYIHAN ÇAĞLAR

58
TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

60
ÜÇ MÜSLÜMAN DEVLETİN YURDU
BORNEO
AHMET HİLMİ YAŞAR

64
ÇİHAN HARBİ
MALÛL GAZİLERİNE
UZANAN YARDIM ELİ
PROF. DR. HAMİT PEHLİVANLI

69
BERCESTE

70
SULTANLARDAN İDARECİLERE
BÜYÜK MİRAS
NASİHAT
DOÇ. DR. BAYRAM ARİF KÖSE

76
TESTGÂH
NASREDDİN HOCA
BİR GÜN...
AHMET SARBAY

78
BULMAÇA
SELMAN ASLAN

ayın günü

ayın günü

10 Şubat

1763

• İngiltere ve Fransa arasındaki sömürge yarışını had safhaya ulaştırmıştı. Avusturya, 1740-1748 Veraset Savaşı'nda kaybettiği Silezya'yı geri almak ve Orta Avrupa'daki hegemonyasını artırmak istiyordu. Güçlü bir devlet hâline gelen Prusya ise Alman devletlerini kontrol altına almayı hedefliyordu. Kısacası, Avrupa'da kazan kaynamıştı. Tarihte, 7 Yıl Savaşları olarak bilinen ve sonuçları itibarıyla günümüzü dahi etkileyen, dünyanın küresel çaptaki ilk savaşı, 1756 yılında başladı.

• İngiltere-Prusya ittifakına karşı Fransa; Avusturya, Rusya, Saksonya ve İsveç ile müttefik olmuştu. İlk saldırıyı, Prusya Kralı II. Friedrich başlattı. 1756'da Saksonya'nın merkezi Dresden'i işgal etti. 6 Mayıs 1757'de Prag Muharebesi'nde Avusturya'yı mağlup etti. Prusya, bir dizi zafer elde etse de kısıtlı ordusu, İngiltere'den gelecek mali yardıma muhtaçtı. Nihayetinde, 12 Ağustos 1759'da Avusturya-Rusya birleşik ordusuna yenildi. Bu yenilgi, Prusya'nın zaten sınırlı olan askerî imkânlarını da tüketmiş oldu. Ancak Rus Çariçesi I. Elizaveta'nın ölümü, Prusya'nın kurtuluşu olmuştu. Halefi III. Petro, Prusya ile anlaşarak savaştan çekildi.

İlk Dünya Savaşı Sona Erdi

10 Şubat 1763

• Savaş, sömürgelerde de devam ediyordu. İngiltere donanması, Fransa'yı abluka altına almıştı. Bu sebeple sömürgelerine gerekli yardımı götüremiyordu. Kuzey Amerika, Afrika ve Hindistan'daki Fransız sömürgelerinin çoğu, İngilizlerce işgal edildi. Kıta Avrupası'nda ise yeteri kadar başarı elde edememişti. Rusya'nın da çekilmesi, Fransa ve Avusturya bloğunu sarsmıştı.

• Her iki taraf da askerî ve ekonomik anlamda ciddi zarar gördüğünden, savaşı devam ettirecek güçleri kalmamıştı. 10 Şubat 1763'te, Paris Antlaşması'yla savaş sona erdi. Savaşın en kârlı çıkan, şüphesiz İngiltere'ydi. Dünya çapındaki deniz üstünlüğünü ve sömürgeciliğini peçinlemiş, üzerinde güneş batmayan imparatorluk hâline gelmişti. Prusya ise Avusturya karşısında daha etkili bir biçimde Alman toprakları üzerinde güç elde etmişti. Bu durum, ileride Almanya'nın birleşme sürecini hazırlayacaktı.

• Savaşın asıl sonuçları, günümüz dünyasını da etkileyen bir dizi hâdiseye yol açmıştı. Savaşın ağır faturasını halkına kesen Fransa, vergileri artırmış ve bu durum, Fransız İhtilali ile sonuçlanacak bir dizi isyana sebebiyet vermişti. İngilizler için de işler iyi gitmemişti. Onların da Amerika kıtasındaki kolonilerine yükledikleri savaş yükü, isyana yol açmış ve Amerika Bağımsızlık Savaşı'yla neticelenmişti.

ŞUBAT'TA BAŞKA NE OLDU?

2 Şubat 1989: Afganistan'daki Rus işgali sona erdi.

13 Şubat 1258: Moğollar, Bağdat'ı işgal etti.

17 Şubat 1864: Amerikan İç Savaşı sırasında ilk defa bir denizaltı, gemi batırdı.

24 Şubat 1793: Nizam-ı Cedid ordusu kuruldu.

“
yazıhane
”

ŞEKER YERİNE ŞALGAMI SEÇMEK

Dihkanîzâde Ubeydullah Kuşmanî-1806

On dokuzuncu asrın başlarında kaleme aldığı eserinde Ubeydullah Kuşmanî, Sultan Üçüncü Selim'in kurduğu Nizam-ı Cedid Ordusu'na karşı çıkan, her fırsatta aleyhtarlıkta bulunan, o tarihlerde âdeta başıbozuklar güruhuna dönmüş Yeniçerilere “Behey Müslümanlıktan bîhaber cahiller ve fazilet ve olgunluktan nasipsiz tembeller!” diye hitap eder. Bu ağır hitabın zeminini ise Yeniçerilerin lâ-yüs'el tavırları, söz dinlemez ve gayriahlâkî halleri, askerlik değil serkeşlikleriyle anılmaları gibi sebepler oluşturur. Kendisini, “seyyah bir derviş” diye tasvir eden Ubeydullah Efendi, “Zebîre-i Kuşmanî fi Ta'rîf-i Nizâm-ı İlhâmî” ismini verdiği kitabında Yeniçerilere nasihatlerde bulunmuş, yer yer dozajı artan ifadeler ise artık “tekdir” ve “kötek” hükmüne girmiş...

Allah rızası için askerlik iddiasında sadık olanlar, başına buyruk hareket etmezler. Bilakis, cihanın karışıklığı karşısında, başında ateş yanan mum gibi gözyaşına gark olmak gerek.

Gurur ve kibirle hareket edip işsiz güçsüz oturmak ve tembellik bir zehirdir ki panzehri, cesaret ve gayrettir. Sizler ise gaddar dünyanın zevklerine dalmış gitmişsiniz. Gece ve gündüz tek derdiniz, safa ve sürürünüz olmuş. Kış ve yaz, işinizi gücünüzü hep eğlenceye ve şamataya göre ayarlamışsınız. İstenilen şeylerin en mühimi ve önemli işlerin en büyüğü olan din ve devlet işlerinden vahşi hayvanlar gibi kaçmış, cehalet badesinin verdiği keyifle gurur yolunun yolcuları olmuşsunuz.

...Nitekim geçmiş ümmetler dahi mükellef oldukları emirlere, sizin gibi ötesini ve berisini düşünmeksizin “Biz evvelki atalarımızdan dahi bunu işitmedik.” diyerek inat ettiler. Bu sebeple fesatçılık yaptılar da âlemlerin Rabbinin kahrına uğradılar. Hemen hiçbir şeye aklınız ermezse dahi ülü'l-emr hazretlerinin

emr-i şeriflerine imtisal eylemek varken ya niçin böyle itaatsizlik ediyorsunuz? Yoksa kendi basit tedbiriniz ile takdir olunanı değiştirmek gibi bir acizliğe mi düştünüz? Heyhat, Süreyya yıldızı, ona ulaşmak isteyenlerden ne kadar uzakta...

“Kadere iman eden, kederden emin olur.” itikadında olarak hayırlı olan hususların husulü için çalışıp gayret etmelidir. Mütalaaya iktidarı olanlarımız, ni'me'l-enîs el-kütübü'n-nefis “İyi kitaplar, ne güzel arkadaştır.” diyerek kadim müellifler ile ders müzakere etsinler. Buna iktidarı olmayanlar, ni'me'l-celîs “ne güzel sohbet arkadaşları” olan ulema ile istişare etsinler. Böyle yaparak beyhude sevdalardan ve içi boş kavgalardan vazgeçerseniz, sizin için ziyade ve ziyade hayırlıdır.

Sizler, hiçbir sebebe yapışmadan, gayret göstermeden oturup sonra da kader böyleymiş diyerek Cebriyye; “Bizden evvelkiler öyle eylediler ve bizler de böyle ederiz.” deyip kendi gücünüze kuvvetinize itimad ederek Kaderiyye mezhebine benzediniz...

↑ Zebîre-i Kuşmanî kitabının ünvan sayfası
← Nizam-ı Cedid ordusu resmigeçitte

Her hususta zahîren ve bâtinen noksanlık, kulların kendisindedir. Yoksa Hazret-i Feyyaz-ı Kibriya, cimrilikten beridir. İhsan etmeyi ve etmemeyi, almayı ve vermeyi, maddî ve manevî sebeplerle kullarının idrakine, anlayışına ve muamelelerine bağlamıştır.

“Yüksek himmet (gayret ve azim), imandandır.”

Himmet-i büilend süllem-i eflâkdir

Merd-i bî-himmet esîr-i hâkdir

(Çok gayret ve çaba göstermek, gökyüzüne çıkararak bir merdivendir. Gayretsiz kişi ise toprağın esiridir.)

...Her ne ekilir ise onu hasat eylemek mutad olduğu gibi, manevî çarşı öyle bir yerdir ki ne miktar sermaye ile varılırsa o miktar mal alınır.

Ve her maddede çalışıp çabalamak sadece kendi gayretimizle mümkün olduğunu bilmek lazımdır. Biz ise himmetsiz ve gayretsiz olduğumuzdan, “İki günü müsavi olan zarardadır.” zindanında tesbih çekicileriz. Yoksa Rabbimiz Teâlâ, evvelkilerin de Rabbi olduğu gibi tecelli de heman o tecellidir. Ne faide ki bizler, şekerini bırakıp şalgamı seçiyoruz.

Zamanımızı ayıplıyoruz fakat ayıp bizde

Zamanımızın bizden başka ayıbı yok

Suçlu olmadığı halde zamanı ayıplıyorlar

Eğer zaman konuşsa bizi ayıplardı

...Ve eğer ol sultan-ı zîşân hazretlerinin muradı din ü devleti hıfz etmek olmayıp, tek derdi safâ sürmek

olsa idi, hiçbir fertten bir tek şey istemeden yaşar giderlerdi. Amma onun yüce maksadı, heman daire-i İslâm havzasını himaye etmek olduğu; akıllı, zeki ve faziletli kimselerin malumudur ki Allah, onların adetlerini artırsın.

“Talim ve terbiyeye ne hacet, aslında böyle şey yok idi.” diye topçu askerleriyle alay ediyordunuz. “Eski ocakları kaldırmayı murad ederler.” diye onun bunun vebalini alırdınız. Ne ki topçular ocağında, padişahın huzurunda doldurup top atacak bir topçuları olmadığından her seferde toplarını bırakıp firar ederlerdi. Şimdi ise bu talim ve terbiye neticesinde değil midir ki on binden fazla talimli askerleri vardır ve içlerinden iki kişi bile evvelki topçuların hepsinden hayırlıdır. Bunu siz de bildiğiniz için her mahalde onlara itimad ediyorsunuz. Ve bu on dokuz seneden beri sizlerde de böyle birkaç işe yarar kişi bulunsa dahi hayırlı değil mi idi? Fakat ne çare, “Irak’tan panzehir gelinceye kadar Rum’da yılanın ısıracağı adam helâk olur.” dedikleri gibi, önceleri kötüyü “ba’de harâbi’l-Basra” övdüğünüz topçular yetişene kadar, bu hasarlar meydana geldi...

Şimdiye kadar yaptığımız nasihatler ve sohbetlerin öşrü mesabesinde olan Zebîre isimli kitabımızı nihayete erdirirken (meâlen) “Şimdi Rabbinden bir beyyine üzerinde bulunan kimse, hiç o kötü ameli kendisine süslü gösterilmiş de hevâ ve hevesleri peşine düşmüş kimseler gibi midir?” âyet-i kerîmesi ile kifayet kılınır...

“Sultan beğenirse, her ayıp, hüner olur.” ■■

Huzurda Okunan Kaside

Kaside-i Bürde'siyle tanınan sahabi Kâ'b bin Züheyr (r.a.) (v.645) hazretleri, 630 yılında Medine-i Münevvere'de Resûlullah Efendimiz'in (s.a.v.) huzurunda, Ensar ve Muhacirlerden oluşan topluluğun önünde, İslâm'la müşerref olmuş ve orada meşhur kasidesini okumuştur. Kâ'b bin Züheyr (r.a.), "Bânet Suâd" kasidesini sonuna kadar okuyup bitirdiği zaman, Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), gayet memnun oldu. Sırtındaki bürdesini çıkarıp ona giydirdi. (Bürde, Arapça "hırka" demektir. Bu sebeple bu medhiyeye Kaside-i Bürde denilir.) Ka'b (r.a.) Hazretleri, ömrü oldukça o hırka-ı saadet ile iftihar etmiştir. Ka'b bin Züheyr'in (r.a.), Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) huzurunda okuduğu kasidesinin bir kısmının tercümesi şöyledir:

"...Ben, Resûlüllâh'a özür dileyerek geldim. Resûlüllâh'ın katında mazeretler kabul olunur, bağışlanmak da umulur. İlahî hidayetle, içi öğütler ve en yüce hakikatlerle dolu Kur'ân-ı Kerîm'i sana indiren Allah hakkı için bana eman ver! (...) Burada beni ancak Allah'ın izniyle peygamberin affına nail olmaktan başka bir şey kurtaramaz! Ben yüce peygambere karşı hiçbir itirazda bulunmadan, sağ elimi, onun adaletli eline uzatıyorum. Şimdi söz, onun sözüdür! Şüphe yok ki Resûlüllah doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin, yalın kılıçlarından bir kılıçtır!"

BİLİYOR MUYDUNUZ?

**Telefonun
mucidi'nin
Graham Bell
değil, İtalyan
Antonio Meucci
olduğunu; "Alo!"**

**hitabının
"Alessandra
Lolita
Oswaldo"nun
kısaltması
olmayıp, eski
Fransızca "ho la:
hey oradaki!"
deyiminden alıntı
olduğunu...**

El Etek Öpmek

Mecazi olarak rica, niyaz, istirham için kullanılan bir tabirdir. Eskiden bir şey istemek için büyüklerin huzuruna çıkıldığı zaman el ve etek öptüğü için, bu tabir meydana gelmiştir. Eskiden köle ve cariyeler gibi mevkileri aşağı olanlar, efendilerinin elbisesinin aşağı doğru sarkan kısmı demek olan eteğini öptükleri için bu tabir meydana çıkmıştır. Öyle ki etek öpmek merasimde, bayram tebriklerinde devlet protokolüne girmiş ve kimlerin etek öpecekleri tespit edilmişti. Etek öpme, zamanla dalkavukluk ve yılışıklık hâline gelip suiistimal edilince bu âdet, 1846'da devlet protokolünden çıkarılmış, bunun yerine temenna (hürmet ve teşekkür bildirmek için sağ eli dizden aşağıya indirip sonra yukarı doğru kaldırarak ağza ve başa götürmek suretiyle verilen selam) yapılması âdet olmuştur.

Sıcağın Şiddeti

Fatih Sultan Mehmed Han devrinin meşhur âlimlerinden Fenârîzâde Ali Çelebi, uzun yıllar kadılık ve kazaskerlik vazifesi yapmıştır. Devrinde olduğu gibi kendinden sonraki âlimler de ilminden istifade etmiştir.

Kaynaklarda, Ali Çelebi'nin son derece ağır başlı ve ciddî olduğundan bahsedilmekle beraber bazen de içinde bulunulan duruma uygun nüktelerine yer verilir. Sultan Bayezid Han, son derece sıcak bir Ramazan-ı Şerif gününde biraz serinlemek maksadıyla İstanbul tepelerinden birine çıkar. Fenârîzâde de sultanın meclisindedir. İkinci namazı, padişah ile kıldıktan sonra iftar vakti beklenmeye başlanır.

Güneşin batışı, havanın sıcağı ve huzurdaki sessizlik birleşince, vakit durmuş gibidir. Fenârîzâde, güneşin batışının çok yavaş olduğunu ifade etmek için, "Sıcağın şiddetinden güneş bile hareket edemiyor." diyerek meclistekileri tebessüm ettirir.

Fenârîzâde Ali Çelebi, oldukça cömert olup dünya nimetlerine değer vermezdi. Uzun yıllar üst düzey makamlarda bulunmasına rağmen mal biriktirme sevdasına düşmemiştir. Kazaskerlik makamından azledildikten sonra bir gün kendisine, "Bu kadar yüksek makamlara geldiniz. Kazandığınız paralar nerede?" diye sorulur. O da "Makam gururuyla kendimden geçmiştim. Kazandıklarımı benim için biriktirecek kimsem de yoktu." diye cevap verir. Meclistekilerden biri, "Aynı makama bir kez daha gelerseniz kazandığınızı muhafaza ediniz." şeklinde tavsiyede bulununca Ali Çelebi, "Makam döndüğünde o hâl de geri döner." diye cevap verir.

Allah bes, bâkî heves

Abdurrahman Sami Paşa

*Allahü Teâlâ kâfidir; ezeli ve ebedî yegâne olan O'dur.
Geri kalan her şey, geçici birer hevestir.*

Nasreddin Hoca Bir Gün...

Derler ki, Hazret-i Mevlânâ'yı Mesnevî'si, Yunus Emre'yi şiirleri anlatır. Nasreddin Hoca'yı en iyi anlatan da tebessümle süslenmiş hazırcevap olmasıdır. Muhatabının akıl, terbiye ve ilim seviyesine göre cevap verir, dinî mevzuları alay konusu yapanları âdeta yerin dibine gömer. Fıkralarının çoğu anonim olmuş, herkes sahiplenmiştir. Onun için birincil kaynaklarda bulamazsınız. Ancak cümlelerin gelişinden sahibinin kim olduğunu anlarsınız. Hocanın hatırasını yâd, ruhunu şâd etmek için iş bu testi kaleme aldık...

1- Devir, Anadolu'nun Moğol işgalinde olduğu yıllardır. Moğollar sadece maddî zarar vermezler. Halk arasında fitne çıkarırlar. Öyle gönül dostları vardır ki bunların karşısında dimdik dikilir. Böylece Anadolu insanının manen yıkılması önlenir ve nefes alması, birlik olması, düşmana karşı zaman kazanması sağlanır. Kimdir bu/nlar?..

- a-Mevlânâ
- b-Yunus Emre
- c-Nasreddin Hoca
- d-Hepsi

2- Hoca'nın gerçek değil, efsane olduğunu dahi ileri sürerler. Oysa merhumla ilgili en eski arşiv belgesi, sülalesinden iki kişinin İstanbul'a, dîvân-ı hümayûna yazdığı dilekçelerdir. Ne zamana aittir?..

- a-Fatih Sultan Mehmed Han devrine
- b-Hindistan'da Sultan Mahmud dönemine
- c-Mısır'daki Fâtımî Sağır Sultan dönemine
- d-Rusya'daki Deli Petro dönemine

3- Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'u fethettiğinde tayin ettiği ilk kadı Celalzâde Hızır Bey'dir. Kimdir bu Hızır Bey?..

- a-Sultan Fatih ile Rum mimarın arasında geçen mahkemenin reisidir.
- b-Rivayete göre Nasreddin Hoca'nın kızının torunudur.
- c-Fetihten önce oturduğu beldeye (Kadıköy) namı verilen kişidir.
- d-Hepsi

4- Nasreddin Hocamıza Azeriler Molla Nasreddin, Kazaklar Kuja Nasr, Özbekler Nasreddin Afandi derler. Peki, Çinliler ne der?

- a-Kadı Nasreddin
- b-Nousredine Avandi
- c-Hace Nasraeddin
- d-Nasreddin-i Veli

5- Nasreddin Hocamızın şanı Çin'de bile duyulmuşken nereli olduğu sorusu hep tartışılmıştır. Kimi Sivrihisar der kimi Akşehir... Şairlerimizden biri orta yolu bulmak ister ve şöyle der:
"Bir beşik kalmış Sivrihisar'da, Akşehir'de bir mezar.
Sayesinde akraba olmuşlar Akşehir'le Sivrihisar..."
Kim söylemiştir bu şiiri?

- a-Recaizade Mahmud Ekrem
- b-Yahya Kemal
- c-Arif Nihat Asya
- d-Samipaşazade Sezai

6- Ünlü bir Fransız tarihçisi der ki: "Türkler ayak bastıkları her yere, Kur'ân-ı Kerîm ile birlikte Nasreddin Hoca'nın latifelerini de götürmüştür." Bu tespiti yapan tarihçinin adı nedir?..

- a-Abdolonyme Ubicini
- b-Jean Paul Belmondo
- c-Mösyö Dö Mal
- d-Nostradamus

7- Hoca merhumun Türk dili ve edebiyatına yaptığı hizmet büyüktür. Onlarca sözü, atasözü olarak kabul edilir. Yazarlarımız, şairlerimiz yüzlerce yıl onun sözleriyle dertlerini anlatır, kendilerini ifade ederler. Meselâ hangileri atasözü olarak kullanılmaktadır.

- a-El elin eşiğini türkü çağırarak arar
- b-Parayı veren düdüğü çalar
- c-Dağ yürümezse sen yürü
- d-Hepsi

8- Hocamızın atasözleri kadar bugün bile kullanılan deyimleri de vardır. Meselâ hangisi?..

- a-Sermayeyi kediye yüklemek
- b-Tavşanın suyunun suyu
- c-Yorgan gitti kavga bitti
- d-Hepsi

9- Moğol valisi, devrin meşhurlarına mükellef bir ziyafet verir. Hoca merhum sofraya oturduğunda görevli, kendisine müskirat ikram eder. Hoca bunun kasten yapıldığını anlarsa da ses çıkarmaz ama ikramı da reddeder. Vali sorar: "İkramımı neden reddettin?.." Hoca cevaplar: "Haramdır!.." Vali kendinden emin devam eder: "Üzümün pekmezini yiyorsun, şerbetini içiyorsun da şarabını neden içmiyorsun?.." Hoca ne cevap verir?..

- a-Haramdır dedik ya!..
- b-Sen, koyunun etini yiyip sütünü içiyorsun da dışkısını neden yemiyorsun?..
- c-Bende peptik ülser var. Mideme dokunur.
- d-İçersem sarhoş olur, sofrayı dağıtırım.

10- Moğol valisi, Nasreddin Hoca'yı ortadan kaldırmaya niyetlidir. Huzuruna çağırarak "Sen, eşeğe bile kırk günde okumayı öğretebiliyormuşsun öyle mi?.." der. Hoca, niyetini bildiğinden umursamaz. "Evet, öyle derler." diye cevap verir. Vali, ahırdaki eşeğe okuma öğretmesini eğer öğretmezse idam edileceğini söyler. Hoca da karşılığında bir konak, bir sandık dolusu altın ister. Vali kabul eder. Hoca evine dönüp de olan biteni anlatınca karısı sinirlenir: "Ben de seni akıllı sanırdım. Hiç, eşek okuma öğrenebilir mi?.." diye kızar. Hoca gayet rahat "Boş ver hanım, kırk gün bu..." der ve arkasından hangi cümleyi getirir?..

- a-Ya ben ölürüm!
- b-Ya vali ölür!
- c-Ya eşek ölür!
- d-Hepsi